

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

IZVEŠTAJ REVIZIJE ZA GODIŠNJE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
MINISTARSTVA FINANSIJA, RADA I TRANSFERA ZA 2022.
GODINU

Priština, maj 2023

SADRŽAJ IZVEŠTAJA

- 1 Mišljenje revizije
- 2 Nalazi i preporuke
- 3 Sažeta informacija o planiranju i izvršenju budžeta
- 4 Napredak u sprovođenju preporuka

Dodatak I: Pismo potvrde

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR i drugih delova Godišnjeg Izveštaja

1 Revizorsko mišljenje

Završili smo reviziju finansijskih izveštaja Ministarstva Finansije, Rada i Transfera za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine, u skladu sa Zakonom o Nacionalnoj Kancelariji Revizije Republike Kosova i Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Revizija je izvršena prvenstveno kako bi nam omogućila da izrazimo mišljenje o finansijskim izveštajima i zaključak o usaglašenosti sa nadležnim organima.¹

Mišljenje i zaključak se daje samo za Ministarstvu Finansija, Rada i Transfera, ne uključujući Carinu Kosova i Poresku upravu Kosova, za koje vršimo posebne revizije i pripremamo pojedinačne izveštaje, uključujući revizorska mišljenja.

Ne-modifikovano mišljenje u finansijskim izveštajima

Završili smo reviziju godišnjih finansijskih izveštaja Ministarstva Finansije, Rada i Transfera (MFRT), koji sadrže izveštaj o primanjima i uplatama u gotovini, izveštaj o izvršenju budžeta i beleške objašnjenja o finansijskim izveštajima, uključujući rezime značajnih računovodstvenih politika i ostale izveštaje², za godinu koja se završila 31. decembra 2022.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji Ministarstva Finansije, Rada i Transfera, predstavljaju istinitu i realnu sliku u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor, prema računovodstvu zasnovanom na gotovini.

Osnova za mišljenje

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. U skladu sa ONISA-P-10, MSVIR 130, Etički kodeks NKR-a kao i drugim relevantnim zahtevima za reviziju GFI budžetskih organizacija, NKR je nezavisna od revidiranog subjekta. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i prikladni za osiguranje osnovu za mišljenje.

Zaključak o usklađenosti

Izvršili smo reviziju da li su naknadni procesi i transakcije u skladu sa utvrđenim revizorskim kriterijumima koji proizilaze iz zakona koji se primenjuje na subjekt revizije u kontekstu korišćenja finansijskih sredstava

Prema našem mišljenju, osim uticaja pitanja opisanih u odeljku Osnova za zaključak o

usklađenosti, transakcije izvršene u procesu izvršenja budžeta Ministarstva Finansije, Rada i Transfera bile su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa određenim kriterijumima revizije koji proizilaze iz zakonodavstva primenljivog na subjekat revizije u kontekstu upotrebe finansijskih sredstava.

Osnova za zaključak

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. U skladu sa ONISA-P-10, MSVIR 130, Etički kodeks NKR-a kao i drugim relevantnim zahtevima za reviziju GFI budžetskih organizacija, NKR je nezavisna od revidiranog subjekta. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i prikladni za osiguranje osnovu za zaključak.

Odgovornosti Menadžmenta i upravnih organa o godišnjim finansijskim izveštajima

Generalni Sekretar odgovoran je za pripremu i realnu prezentaciju finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva u Javnom Sektoru - Finansijsko Izveštavanje zasnovano na Računovodstvu Gotovine. Takođe, Sekretar MKOS-a odgovoran je za uspostavljanje unutrašnjih kontrola, za koje utvrdi da su neophodne kako bi se omogućilo sastavljanje finansijskih izveštaja, bez pogrešnog prikazivanja materijalnih izveštaja izazvanih bilo prevarom ili greškom. To uključuje ispunjavanje zahteva koji proizilaze iz Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornosti (sa dopunama i izmenama) i Uredba br. 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Ministar Finansije Rada i Transfera je odgovoran za obezbeđivanje nadzora nad postupkom finansijskog izveštavanja Ministarstva Finansije, Rada i Transfera.

Odgovornosti Menadžmenta o Usklađenosti

Menadžment Ministarstva Finansije, Rada i Transfera je takođe odgovoran za korišćenje finansijskih sredstava Ministarstva Finansije, Rada i Transfera u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornošću i svim ostalim važećim pravilima i propisima.³

Odgovornost glavnog revizora za reviziju GFI-a

Naši ciljevi su da pružimo razumno uverenje da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili greške, i da izdajemo/izradimo revizorski izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek

identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi, razumno očekuje da utiču u ekonomskim odlukama korisnika koje se donose na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Naš cilj je takođe da izrazimo revizorsko mišljenje o usklađenosti relevantnih vlasti Ministarstva Finansije, Rada i Transfera sa svim primenljivim politikama Ministarstva Finansije, Rada i Transfera, pravilima i propisima u vezi sa korišćenjem finansijskih resursa revidiranog subjekta.

Kao deo revizije u skladu sa Zakonom o NKR i ISSAI, vršimo profesionalnu presudu i održavamo profesionalni skepticizam tokom cele revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procenimo rizike od materijalno značajnih pogrešnih prikazivanja finansijskih izveštaja, bilo zbog prevare ili greške, izradimo i izvršimo revizorske postupke koji odgovaraju na te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da obezbedimo osnovu za naše mišljenje. Rizik od ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji nastaju kao rezultat prevare veći je od onog koji je rezultat greške, jer prevara može uključivati manipulaciju, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje unutrašnjih kontrola;
- Identifikujemo i procenimo rizike neusklađenosti sa vlastima, bilo zbog prevare ili greške, izradimo i izvršimo revizorske postupke koji su odgovorni za te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da pruže osnovu za naš zaključak o usklađenosti sa vlastima. Rizik od ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji nastaju kao rezultat prevare veći je od onog koji je rezultat greške, jer prevara može uključivati manipulaciju, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje unutrašnjih kontrola;
- Osiguramo da razumemo unutrašnju kontrolu relevantnu za reviziju, radi izrade revizorskih postupaka koji su prikladni, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o efektivnosti interne kontrole Ministarstva Finansije, Rada i Transfera;
- Procenimo prikladnost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procena i povezanih otkrivanja izvršene od strane menadžmenta; i
- Procenimo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, da bi se osigurali da finansijski izveštaji prikazuju transakcije i osnovne događaje realno i tačno.

Između ostalog, komuniciramo sa menadžmentom i odgovornima za upravljanje, i u vezi sa obimom i vremenom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje identifikujemo tokom revizije.

Od pitanja koja su preneta menadžmentu, identifikujemo ona pitanja koja su bila najrelevantnija u reviziji finansijskih izveštaja tekućeg perioda i koja se smatraju ključnim revizorskim pitanjima. Izveštaj revizije objavljuje se na veb stranici NKR-a, sa izuzetkom informacija koje su klasifikovane kao osetljive ili zbog drugih zakonskih i administrativnih zabrana, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

2 Nalazi i preporuke⁴

Tokom revizije, primetili smo oblasti za potencijalno poboljšanje, uključujući internu kontrolu, koje su predstavljene u nastavku za vaše razmatranje u obliku nalaza i preporuka.

U kontekstu finansijskih sistema, kontrole nad prihodima su bile efikasne, dok kontrole nad rashodima generalno zahtevaju dalje poboljšanje kako bi se sprežile nepravilnosti.

Nedostaci su uglavnom primećeni u upravljanju imovinom, gde je kao rezultat nedostatka tačne i potpune evidencije došlo do potcenjivanja imovine. Štaviše, kašnjenja u isplati računa, kao i ne zaključeni avansi iz prethodnih godina ostaju izazov koji treba u potpunosti rešiti. Druga oblast sa značajnim problemima su subvencije - isplate penzijskih i socijalnih šema, gde se nastavljaju isplate korisnicima socijalne pomoći i penzija za zaposlena lica kao i penzija isplaćenih nakon smrti. Takođe, zbog neusklađenosti zakonodavstva o penzijskim šemama, nastavljaju se isplate korisnicima koji koriste više od jedne penzije.

Upravljanje imovinom i dalje ostaje izazov koji treba u potpunosti rešiti pošto evidencija nije bila tačna i potpuna što je dovelo do potcenjivanja imovine.

Ovaj izveštaj je rezultirao sa osam (8) preporuka, od kojih su tri nove preporuke, tri delimično ponovljena i dve ponovljene. Mi ćemo pratiti ove preporuke tokom revizije sledeće godine.

Dok za status preporuka iz prethodne godine i nivo njihovog sprovođenja, vidi poglavlje 4.

2.1 Ostala pitanja finansijskog upravljanja i usklađenosti

2.1.1 Plate i dnevnice

Konačni budžet za plate i dnevnice je 29,647,325€. Dozvoljeni broj zaposlenih prema budžetu bio je 2,737, dok je na kraju godine njihov broj bio 2,421.

Pitanje A1 - Održavanje redovnih rukovodećih pozicija sa zamenama izvan zakonskog roka

Nalaz

Na osnovu Zakona br.06/L-114 o javnim službenicima, član 32, tačka 4, redovno radno mesto u civilnoj službi može se popuniti u slučaju potrebe zamene ili privremene odsutnosti državnog službenika, ne duže od 12 meseci.

U MFRT, 13 redovnih rukovodećih pozicija su imali zamenici koji su prekoračili zakonski rok od 9 do 17 meseci.

Razlog za neraspisivanje konkursa je bio proces spajanja strukture i osoblja MFRT, koji proces je još uvek bio u fazi čekanja na usvajanje novog nacrta pravilnika za unutrašnju organizaciju.

Uticaj

Držanje rukovodećih pozicija sa zamenicima preko zakonskog roka može uticati na rad Ministarstva, s obzirom da zamensko osoblje možda može da ne ispunjava potrebne kriterijume za obavljanje takve funkcije.

Preporuka A1

Ministar je dužan da odobri pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i da preduzme potrebne radnje u vezi sa izvođenjem procesa spajanja strukture i osoblja MFRT, te da se rukovodeća mesta sa zamenicima u najkraćem mogućem roku popune redovnim kadrom.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.1.2 Robe i usluge i komunalne usluge

Završni budžet za robu i usluge u 2022. godini iznosio je 22,172,807€, od čega je potrošeno 8,739,612€. Oni se uglavnom odnose na kancelarijski materijal, hranu i piće, održavanje informacionih tehnologija, održavanje i osiguranje zgrada, gorivo za službena vozila i centralno grejanje, iznajmljivanje zgrada i druge ugovorne usluge, bankarske odredbe, putne troškove službenika, kao što je plaćanje komunalnih usluga.

Pitanje C1 - Nezatvoreni SIMFK avansi iz prethodnih godina

Nalaz Prema AU br. 2004/07 za službena putovanja, član 8, avansi za službena putovanja se moraju zatvoriti, a nepotrošeni iznosi moraju biti vraćeni na bankovni račun u roku od 15 dana nakon povratka sa službenog puta.

Nezatvoreni avansi do kraja 2022. godine u MFRT su iznosili 63,167 €. Oni se odnose na avanse prenesene iz prethodnih godina bivšeg MRSZ-e, a to su uglavnom bila sredstva koja su politički radnici podigli sa kreditnih kartica, a koja relevantni službenici nisu opravdali i vratili.

Do toga je došlo usled neodgovornosti osoblja koje je podiglo ova sredstva a nije pružilo dokaze za njihovu opravdanost ili njihov povratak, iako ih je ministarstvo obavestilo o neizmirenim obavezama.

Uticaj Neopravdanost i ne vraćanje sredstava od strane službenika koji su ih potrošili, oštetili su budžet ministarstva i godinama zaredom su uticali na to da nije izvršeno savnjenje avansnih računa.

Preporuka C1 Ministar, preko sekretara, mora obezbediti da se preduzmu pravne (izvršne) radnje protiv odgovornih lica koja nisu opravdala ili vratila primljena sredstva - avanse.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.1.3 Subvencije i transferi

Završni budžet za subvencije i transfere je bio 746,420,861€, od čega je potrošeno 721,195,040€. Ova kategorija čini 87% budžeta ministarstva, a rashodi se uglavnom odnose na penzione i socijalne šeme, kao i na subvencije dodeljene u okviru projekta „Paket za ekonomski preporod“. Razvili smo suštinske komparativne analitičke procedure za penzijske i socijalne šeme, dok smo za ostale subvencije izvršili suštinsko testiranje i testiranje usklađenosti. Prilikom ispitivanja isplata penzijskih i socijalnih šema, identifikovali smo iznos od 1,696,939€ isplaćen van definisanih zakonskih kriterijuma ili bez jasne pravne osnove.

Pitanje C2 - Korisnici penzija i socijalne pomoći od zaposlenih lica i penzija isplaćenih nakon smrti

Nalaz

Prema članu 10.4.2 Zakona br. 04/L-131 o penzijskim šemama koje finansira država, prevremene penzije „Trepče“ prestaju da se isplaćuju, ako se lice zaposli ili samozaposli. Dalje, prema članu 16.4 Zakona br. 04/L-261 o veteranima OVK - veterani OVK koji su zaposleni u javnom i privatnom sektoru nemaju pravo na penzije, kao i prema članu 4.4 Zakona br. 04/ L-096 o šemi socijalne pomoći zabranjuje pravo na socijalnu pomoć za zaposlene osobe.

a) Beneficije penzija od zaposlenih lica - Upoređivanjem podataka MFRT o penzijskim šemama i socijalnoj pomoći sa podacima PAK-a, primetili smo da ima slučajeva korišćenja penzija ili socijalne pomoći od ljudi koji rade ili ostvaruju lični dohodak. Vrednost finansijske greške za 2022. godinu je bila 275,302€. U odnosu na prošlu godinu, vrednost greške je smanjena za 130,011€.

Tabela 1. Penzije zaposlenih

br.	Vrsta šeme	Broj uplata	Finansijska greška (EUR)
1	Socijalna pomoć	457	69,010
2	Penzije Trepča	37	5,488
3	DFDIL Veteran	1,207	200,804
Ukupno		1,701	275,302

U skladu sa relevantnim zakonima o penzionoj šemi i važećim propisima, penzije moraju prestati nakon smrti korisnika.

b) Penzije isplaćene nakon smrti – Iz poređenja podataka/ MFRT i Agencije za civilnu registraciju utvrdili smo da je tokom 2022. godine izvršeno ukupno 237 neisplata, u ukupnoj vrednosti od 46,203€ za penzije nakon smrti korisnika.

Tabela 2. Penzije isplaćene nakon smrti

Vrsta penzije (Pensione šeme)	Isplate korisnicima koji su umrli pre 2022		Isplate korisnicima koji su umrli tokom 2022		Ukupne isplate nakon smrti korisnika	
	Iznos (€)	Broj uplata	Iznos (€)	Iznos (€)	Broj uplata	Iznos (€)
Shema slepih	3	750	4	1,100	7	1,850
Doprinosne penzije	31	6,325	31	6,946	62	13,271
Penzije za osobe sa invaliditetom (POOS)	18	2,000	35	4,600	53	6,600
Prevrnene penzije Trepče	-	-	1	126	1	126
Obrazovanje	13	434	23	1,303	36	1,737
TMK penzije	-	-	3	863	3	863
DFDIL Veteran	26	4,208	15	2,748	41	6,956
Penzije za paraplegičare i tetraplegičare (PPTP)	15	5,925	19	8,875	34	14,800
Ukupno	106	19,642	131	26,561	237	46,203

Treba napomenuti da u ovoj kategoriji penzijskih šema, u odnosu na prethodnu godinu, postoji značajan napredak jer je vrednost neredovnih isplata u odnosu na 2021. godinu smanjena za 418,918€ (vrednost greške u 2021. godini bila je 465,121€, dok je 2022. godine iznosila 46,203 €). Radnje su preduzete uglavnom uklanjanjem korisnika nakon smrti sa liste osnovnih penzija i doprinosa.

Isplate nakon smrti korisnika nastaju uglavnom kao rezultat zakašnjelog obaveštavanja ili čak kada smrti korisnika nisu registrovane na vreme u ARC-u, a ministarstvo nije imalo informacije o slučajevima.

Uticaj

Nadoknada penzija zaposlenih i ostatka umrlih lica na isplatnim listama dovode do neredovne isplate i na taj način oštećuju budžet Ministarstva.

Preporuka C2

Ministar treba da detaljno analizira pitanje gore navedenih uplata i ispita mogućnosti njihovog vraćanja od korisnika na račun budžeta. Takođe mora da obezbedi jačanje internih kontrola kako bi se stvorila efikasnija komunikacija između baza podataka penzijskih šema.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje B1 – Primanje više od jedne penzije iz penzionih šema

Nalaz

Zakon br. 04/L-131 o državnim penzijskim šemama, reguliše osnovne starosne penzije, starosne penzije iz doprinosa, invalidske penzije, prevremene penzije, porodične penzije i penzije za invalidnost rada. Prema članu 16. ovog zakona, lica koja su korisnici bilo koje penzije iz šema definisanih ovim zakonom ni pod kojim uslovima ne mogu biti korisnici bilo koje druge penzije iz posebnih penzijskih šema kojima upravlja država.

Prema Zakonu br. 04/L-172 o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L054 o statusu i pravima palih boraca, invalida, pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova, civilnih žrtava i njihovih porodica - član 5.1.4 korisnici porodične, lične invalidske i porodične invalidske penzije ne mogu biti korisnici bilo koje penzije iz drugih penzijskih šema koje se primenjuju na Kosovu, osim ako je drugačije određeno zakonom.

Prema Zakonu br. 04/L-261 o veteranima OVK, član 16 tačka 2, veterani OVK ne mogu biti korisnici bilo koje penzije iz drugih penzijskih šema koje finansira država. Ako je veteran

korisnik bilo kojeg državne penzione šeme, mora se opredeliti koju će penziju primati.

Prema Zakonu br. 04/L-084 o penzijama pripadnika Kosovskih bezbednosnih snaga, član 5.3, korisnici koji imaju pravo na penziju KSB-a moraju izabrati jednu od beneficija: penziju na koju imaju pravo prema ovom zakonu, ili druge beneficije predviđene drugim važećim zakonima.

U tu svrhu, važno je napomenuti da Zakon br.03/L-100 o penzijama pripadnika KOS (TMK) nema nijednu zakonsku odredbu koja jasno priznaje pravo na nastavak primanja penzije KOS ako ista lica uživaju i drugu penziju iz penzione šeme.

Na osnovu poređenja podataka Ministarstva za penzijske i socijalne šeme, identifikovali smo da je Ministarstvo izvršilo isplate u iznosu od 1,375,434€ korisnicima koji uživaju više od jedne penzije. Najčešći slučajevi dobijanja više od jedne penzije iz penzionih šema su korisnici koji pripadaju kategoriji KOS i KSB, koje isplate je Ministarstvo izvršilo prošle godine na osnovu odluke bivšeg premijera br. 12/82 od 28.12.2018. Ovom odlukom odobren je nastavak isplate duplih penzija za KSB i bivše članove KOS do konačnog tumačenja zakona o penzijskim šemama. U poređenju sa posljednje tri godine, iz godine u godinu beleži se blagi porast iznosa ovih isplata.

Tabela 3. Korisnici više od jedne penzije iz penzionih šema

br.	Vrsta šeme	Broj uplata	Finansijska greška (EUR)
1	Penzije Kosovskih snaga bezbednosti (KSB) i porodice DFDIL	1,594	406,043
2	Penzije Kosovskih odbrambenih snaga (KOS) i porodice DFDIL	4,495	963,165
3	Penzije veterana Kosovskih odbrambenih snaga KOS i DFDIL	1	196
4	Osnovne penzije (OP) i DFDIL veteran	4	540
5	Doprinosa penzije (DP) i porodični DFDIL	23	4,470
6	Doprinosa penzije (DP) i DFDIL veteran	4	680
7	Penzije za osobe sa ograničenim sposobnostima (POOS) i DFDIL veteran	2	340
Ukupno		6,123	1,375,434

Razlog za ovu situaciju je nedostatak konačnog tumačenja

zakona o penzijskim šemama i spajanje Ministarstva.

Uticaj

Isplate duplih penzija istim licima bez tumačenja pravnog osnova od strane nadležnih organa mogu oštetiti budžet Ministarstva.

Preporuka B1

Ministar treba da pokrene procedure za tumačenje i ocenu usklađenosti zakonskih odredbi u vezi sa duplim penzijama.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.1.4 Kapitalne investicije

Završni budžet za kapitalne investicije je bio 60,267,234€, od čega je potrošeno 1,351,318€. Oni se odnose na nabavku IT opreme, nabavku licenci, zgrada itd.

Pitanje A2 - Neadekvatna klasifikacija troškova

Nalaz Prema članu 18 tačka 3 Finansijskog pravila br. 01/2013 - Trošenje javnog novca, rashodi moraju biti u odgovarajućim šiframa, utvrđenim računovodstvenim planom. Isto tako, član 11 AU 19/2009 o računovodstvenom planu zahteva od ZKA (GAS) i finansijskog direktora da obezbede da sve transakcije budu registrovane u SIMFK u skladu sa strukturom plana računovodstva i klasifikacijama definisanim ovim AU.

Isplata u iznosu od 10,322€ za "Renoviranje kancelarija Inspektorata rada u Prištini, Gnjilanu, Uroševcu i Đakovici" je isplaćena iz kategorije kapitalnih investicija, ali po prirodi ova uplata spada u kategoriju roba i usluga.

Netačno izveštavanje ili klasifikacija podataka u finansijskim izveštajima dovodi do nerazumevanja finansijskih aktivnosti Ministarstva, precenjivanja/potcenjivanja relevantnih ekonomskih kategorija.

Uticao Netačno izveštavanje ili klasifikacija podataka u finansijskim izveštajima dovodi do nerazumevanja finansijskih aktivnosti Ministarstva, precenjivanja/potcenjivanja relevantnih ekonomskih kategorija

Preporuka A2 Ministar mora osigurati da se rashodi planiraju u odgovarajućim budžetskim izdvajanjima i da se njihova isplata i registracija vrši prema odgovarajućim ekonomskim kategorijama.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.1.5 Kapitalna i nekapitalna imovina

Vrednost prikazana u GFI kapitalne imovine je 29,250,082€, nekapitalne imovine je 936,816€, kao i akcija 428,737€.

Pitanje B2 - Neuspeh u sprovođenju procesa popisa (inventara) imovine

Nalaz Prema Uredbi br.02/2013 o upravljanju nefinansijskom imovinom u budžetskim organizacijama, član 19, kaže da se izveštaj o popisu (inventarisanju) mora se pripremiti pre pripreme GFP-a tako da komisija za popis ima mogućnost da uporedi popisano stanje sa stanjem u registrima nefinansijske imovine.

Administracija MFRT-a nije uspela da izvrši proces inventarizacije pre pripreme godišnjih finansijskih izveštaja (popis imovine nije obavljen do trenutka pisanja nacrtu izveštaja 31.03.2023.) te stoga nije izvršeno upoređivanje popisnog stanja sa registrima nefinansijske imovine.

Iako je komisija blagovremeno formirana, uzrok ne izvršenja popisa je nemar komisije i neefikasne kontrole menadžmenta u vezi sa ovim procesom.

Uticaj Neizvršenje popisa imovine (za deo administracije bivšeg MFRT) i neusklađivanje registara imovine utiče na neproveravanje tačnosti, kvaliteta i fizičkog stanja imovine Ministarstva. Takođe, ovo povećava rizik da se eventualne promene otkrivene procesom popisa neće odraziti u registrima imovine predstavljenim u GFP.

Preporuka B2 Ministar, mora osigurati da se pre izrade finansijskih izveštaja izvrši popis celokupne imovine u okviru MFRT-a kao i poređenje popisnog stanja sa stanjem registara imovine kako bi se izvršila tačna i potpuna prezentacija sredstva u GFP-u za 2023.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

Pitanje C3 - Slabosti u računovodstvenim evidencijama kapitalne imovine

Nalaz Prema članu 6. tačka 3. Uredbe MF - br. 02/2013 za upravljanje nefinansijskom imovinom u budžetskim organizacijama, kapitalna imovina mora biti registrovana u SIMFK, dok nekapitalna imovina i zalihe moraju biti registrovani u sistemu "e-imovina". Međutim, član 5. iste uredbe definiše klasifikaciju koju treba primeniti za registraciju imovine.

Iz testova i analiza registra imovine identifikovali smo da je imovina MFRT potcenjena za 31,928€ (potcenjena imovina je bila za 42,228€ dok je precenjena za 10,300€). Detaljne informacije se mogu videti kako sledi:

- Dve isplate u iznosu od 42,228€ za "popravku kaveza, rampe, snabdevanje i ugradnju lifta u domu za stara lica bez porodičnog staranja u Prištini" nisu registrovane u SIMFK i kao rezultat toga nisu prijavljene ni u GFP; i
- Isplata u iznosu od 10,322€ za "Renoviranje kancelarija Inspektorata rada u Prištini, Gnjilanu, Uroševcu i Đakovici" registrovana je kao imovina u SIMFK iako se isplata odnosila na održavanje i kao rezultat toga imovina je precenjena za ovu vrednost u GFP.

Ovo se desilo kao rezultat nemara u sprovođenju uredbe za upravljanje nefinansijskom imovinom od strane odgovornih službenika.

Uticaj Nedostatak tačnih i potpunih registara imovine i njihovo nepravilno izveštavanje onemogućava efektivno upravljanje i kontrolu nad imovinom. Kao rezultat ovih nedostataka, imamo potcenjivanje imovine, što je rezultiralo netačnim predstavljanjem informacija o imovini u GFP.

Preporuka C3 Ministar mora uspostaviti efikasne kontrole u upravljanju i izveštavanju imovine u GFP i obezbediti preko relevantnih službenika da se imovina evidentira, klasifikuje i navodi u skladu sa svim procedurama koje zahtevaju važeći propisi o imovini.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

2.1.6 Potencijalne obaveze

Izveštaj o potencijalnim obavezama na kraju 2022. godine iznosio je 2,346,891€

Pitanje A3 - Precenjivanje potencijalnih obaveza u GFP

Nalaz Na osnovu Uredbe MF br.01/2017 za godišnje finansijsko izveštavanje budžetskih organizacija (BO), BO vode tačne, potpune, ažurirane računovodstvene evidencije u skladu sa zakonima na snazi, za sve finansijske informacije i druge nefinansijske informacije.

Registar potencijalnih obaveza MFRT je precenjen na vrednost od 19.968€, jer je za predmet prikazan kao potencijalna obaveza, u januaru 2022. godine, Apelacioni sud doneo rešenje u korist MFRT, dok je nalog izvršenje poverioca odbijen kao neosnovan. Shodno tome, ovaj slučaj više nije predstavljao potencijalnu obavezu za MFRT.

Ovo se dogodilo kao rezultat greške pravnog odeljenja prilikom pripreme liste potencijalnih obaveza za izradu GFP-a.

Uticaj Netačno izveštavanje o potencijalnim obavezama uticalo je na precenjivanje potencijalnih obaveza u GFP.

Preporuka A3 Ministar, mora da obezbedi bolju koordinaciju između pravne kancelarije i kancelarije finansija kako bi registri potencijalnih obaveza bili tačni i ažurni sa novim informacijama, da bi se unosi u GFP ispravno prikazali.

Odgovor Menadžmenta Entiteta (Slažu se)

3 Rezime informacija za planiranje i implementaciju budžeta

U ovom poglavlju dali smo sažete informacije o izvorima budžetskih sredstava, utrošku sredstava i prikupljenim prihodima, po ekonomskim kategorijama. Ovo je ilustrovano kroz sledećih tabela i grafikona.

Tabela 4. Troškovi prema izvorima budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ⁵	2022 Troškovi	2021 Troškovi	2020 Troškovi
Izvori fondova	917,206,437	858,508,226	752,789,075	655,901,138	53,001,601
Grant Vlade – Budžet	823,138,337	786,132,733	752,437,041	654,946,981	30,498,463
Finansiranje putem zaduživanja	18,798,100	18,881,946	253,858	743,969	100,000
Finansiranje putem zaduživanja – klauzula investicije	54,270,000	52,947,403	0	0	21,410,000
Prihodi od PAK-a	21,000,000	0	0	0	703,451
Unutrašnje donacije	0	2,380	0	0	0
Spoljne donacije	0	543,764	98,176	210,188	289,687

Završni budžet je manji od početnog budžeta za 58,698,211€. Ovo smanjenje je rezultat smanjenja budžeta putem vladinog granta kao i prihoda od KAP-a.

U 2022. godini MFRT je potrošio 88% završnog budžeta ili 752,789,075€, uz smanjenje od 8% u odnosu na 2021. godinu. Realizacija budžeta od finansiranja kroz zaduživanje i investicione klauzule ostaje na nezadovoljavajućem nivou. Objašnjenja za trenutnu poziciju su detaljno podneta u nastavku.

Tabela 5. Rashodi sredstava po ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2022 Troškovi	2021 Troškovi	2020 Troškovi
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama	917,206,437	858,508,226	752,789,075	655,901,138	608,270,724
Plate i Dnevnice	32,540,241	29,647,325	21,503,106	21,880,737	21,516,295
Roba i Usluge	42,177,918	21,192,530	8,269,524	7,488,151	6,999,095
Komunalije	1,129,952	980,277	470,088	460,137	461,210
Subvencije i Transferi	736,621,874	746,420,861	721,195,040	619,961,989	571,812,887
Kapitalne Investicije	104,736,452	60,267,234	1,351,318	6,110,124	7,481,237

Objašnjenja za promene u budžetskim kategorijama su data u nastavku:

- Završni budžet za plate i dnevnice u odnosu na početni budžet je smanjen za 2,892,916€ kroz odluke Vlade. Realizacija završnog budžeta u ovoj kategoriji iznosila je 73%. Na nizak nivo rashoda uticala je činjenica da je 7,474,019€ budžetirano kao nepredviđeno/neutrošeno, dok je ostatak nastao zbog nepokrivenosti 219 upražnjenih pozicija (isključujući CK i PAK, čije pozicije se obrađuju u posebnim izveštajima revizije) prema Zakonu o budžetu;

Završni budžet za robe i usluge u poređenju sa početnim budžetom je smanjen za 20,985,388€. Promene su se desile odlukama Vlade, gde je došlo do smanjenja od 21,417,891€, dok je kroz donacije došlo do povećanja od 432,503€. Realizacija završnog budžeta u ovoj kategoriji iznosila je 39%. To je zbog nerealizacije budžeta iz zaduživanja u iznosu od 10.800.000€ koji uopšte nije raspoređen, kao i nerealizacije planiranih projekata kao što su:

Održavanje/unapredjenje/modernizacija sistema plata za javne službenike (iz razloga nesprovođenja Zakona br. 06/L-111 o platama u javnom sektoru tokom 2022. godine), nesprovođenje projekta kreditnog rejtinga kao i neutrošena sredstva zbog isteka ugovora na nivo Vlade. Takođe, u Agenciji za statistiku Kosova nije realizovan planirani budžet za popis stanovništva jer je planirano da se popis održi u septembru 2022. godine, ali je odlukom Vlade određeno da bude realizovan u septembru 2023. godine.

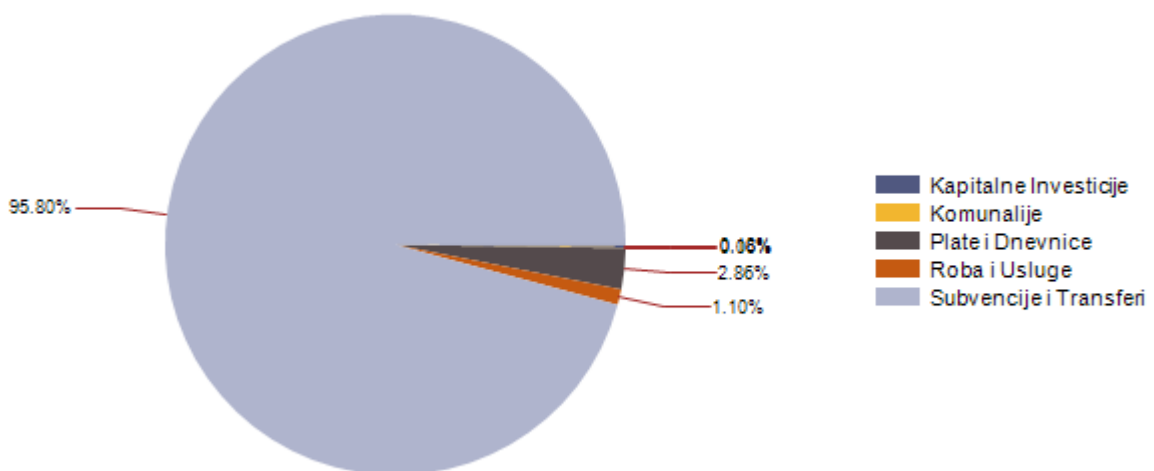
- Završni budžet za komunalije u odnosu na početni budžet je smanjen za 149,675€ kroz odluke Vlade. Realizacija završnog budžeta u ovoj kategoriji iznosila je 48%;

- Završni budžet za subvencije i transfere u poređenju sa početnim budžetom je povećan za 9,798,987€ za Program ekonomskog preporoda. U odnosu na prošlu godinu imamo povećanje budžeta i rashoda koji se odnose na subvencije nezaposlenih porodilja, dodaci za decu i subvencionisanje računa za struju. Realizacija završnog budžeta u ovoj kategoriji iznosila je 97%; i

- Završni budžet za kapitalne investicije u odnosu na početni budžet je smanjen za 44,469,218€. Promene su se desile odlukama Vlade, došlo je do smanjenja od 23.470.294 €, vrednost od 21.000.000 € iz izvora fonda "Prihodi od KAP-a" uopšte nisu izdvojeni kao budžet, a od donacija je došlo do povećanja budžeta za 1,076€. Realizacija završnog budžeta u ovoj kategoriji je bila samo 1,351,318€ ili 2,24%. Vrednost od 52.947.403€ iz izvora fonda „Finansiranje kroz zaduživanje – investiciona klauzula“ uopšte nije utrošena kao rezultat neratifikacije sporazuma u Skupštini kao i zbog nedostatka pravilnog planiranja od strane MFRT.

Iz Paketa za ekonomski oporavak potrošeno je 72,442,540€ u okviru MFRT. Od toga, 72,358,694€ u subvencijama i transferima i 83,846€ u platama i dodacima.

Grafikon 1. Rashodi po ekonomskim kategorijama za 2022. godinu

MFRT uključujući Carinu i PAK za 2022 godinu je ostvarilo neto prihod u iznosu od 2,188,772,551€. Dok je samo MFRT sa ostalim jedinicama realizovao 785,364€. One se odnose na novčane kazne finansijskim institucijama i druge kazne, kao i prihode od licenciranja pojedinačnih delatnosti i profesionalnih usluga.

Pitanja koja se odnose na prikupljene prihode od CK i PAK nisu bila deo ove revizije. Oni su adresirani u posebnim revizorskim izveštajima.

Tabela 6. Prihodi (u €)

Agencije / Departmani	Bruto prihodi	Vračanja	Neto prihodi 2022	Prihodi 2021	Prihodi 2020
Ukupno:	2,255,841,360	-67,068,808	2,188,772,551	1,916,951,787	1,487,387,624
Poreska administracija Kosova	723,863,985	-64,671,040	659,192,945	541,632,809	435,695,779
Carina Kosova	1,531,192,011	-2,397,769	1,528,794,242	1,373,862,694	1,050,869,892

INSPEKTORIAT RADA	587,018	0	587,018	732,026	321,524
CENTRALNA UPRAVA - MF	96,588	0	96,588	45,462	94,253
CENTRALNA AGENCIJA ZA NABAVKE	0	0	0	0	1,200
OPŠTI SAVET ZA SOCIJALNE USLUGE	3,030	0	3,030	6,116	1,126
USLUGE ZAPOŠLJAVANJA	35,970	0	35,970	27,680	6,260
UPRAVA TREZOR KOSOVA	43,125	0	43,125	35,000	67,590
FINANSIJSKA OBAVEŠTAJNA JEDINICA	19,633	0	19,633	610,000	330,000

4 Napredak u implementaciji preporuka

Izveštaj revizije za GFI za 2021. godinu MFRT je rezultirao sa 8 preporuka. MFRT je pripremio Akcioni plan koji predstavlja način na koji će se implementirati date preporuke.

Do kraja naše revizije za 2022. godinu, dve preporuke su sprovedene, tri su bile u procesu, dve još uvek nisu sprovedene, a jedna više nije primenjiva, kao što je prikazano na grafikonu 2. Za potpuniji opis preporuka i načina na koji su one adresirane, pogledajte Tabelu 7 (ili Tabelu preporuka).

Grafikon 2. Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

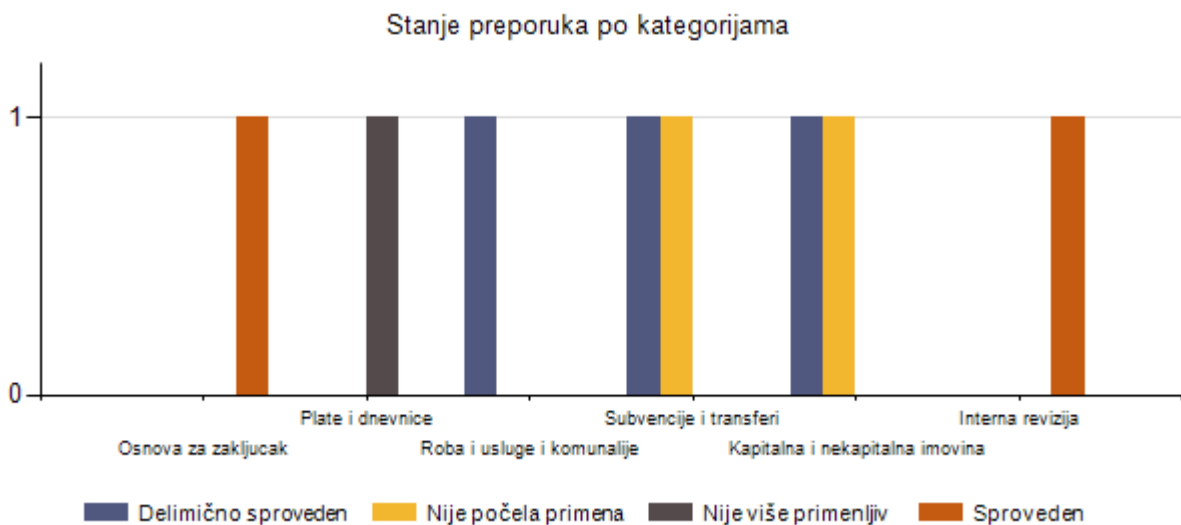

Tabela 7 Rezime preporuka iz prethodne godine

br.	Oblast revizije	Preporuke iz 2021	Poduzete radnje	Status
1.	Osnova za mišljenje	Ministar mora da obezbedi uspostavljanje efektivnih kontrola u prijemu faktura i njihovoj obradi za plaćanje u zakonskom roku. Dalje, sve neplaćene obaveze moraju se redovno prijavljivati u mesečnim izveštajima Trezoru, sve dok se ne izvrši isplata.	U toku 2022. godine isplate su isplaćene u zakonskom roku, a obaveze su redovno prijavljivane Trezoru.	Implementirano
2.	Plate i dnevnice	Ministar je dužan da obezbedi rešavanje slučaja za navedeno radno mesto u skladu sa zakonskim zahtevima i da obezbedi da se svako plaćanje vrši u skladu sa važećim ugovorom (imenovanjem).	Odeljenje u kojem je službenik bio zaposlen je prešlo u drugo ministarstvo.	Više nije primenjivo
3.	Roba, usluge i	Ministar, posredstvom šefa finansija mora da obezbedi nastavak preduzimanja	Menadžment je preduzeo mere zatvaranjem svih	Delimično implementirano

	komunalije	konkretnih radnji za potpuno zatvaranje otvorenih avansa i za deo bivšeg Ministarstva unutrašnjih poslova i veza.	otvorenih avansa za deo bivšeg Ministarstva finansija, dok su za deo bivšeg MRSZ i dalje otvoreni.	
4.	Subvencije i transferi	Ministar treba da detaljno analizira pitanje gore navedenih uplata i ispita mogućnosti njihovog vraćanja od korisnika na račun budžeta. Takođe mora da obezbedi jačanje unutrašnjih kontrola kroz komunikaciju u realnom vremenu između registara i matičnog registra, sistematska poređenja spiskova korisnika sa informacijama dobijenim od PAK-a i matičnog registra, kao i da stvori efikasniju komunikaciju između podataka koje osnove penzijskih šema.	Ova kategorija penzionih šema u poređenju sa prethodnom godinom ima značajan napredak pošto je vrednost neredovnih isplata smanjena za 548,929€	Delimično implementirano
5.	Subvencije i transferi	Ministar treba da pokrene postupke za tumačenje i ocenu usaglašenosti zakonskih odredbi u vezi sa duplim penzijama.	Menadžment nije preduzeo nikakve radnje u vezi sa sprovođenjem ove preporuke. I ove godine ima isplata za duple penzije.	Implementacija nije počela
6.	Imovina	Ministar mora da obezbedi da se pre pripreme finansijskih izveštaja izvrši popis celokupne imovine u okviru MFRT kao i poređenje popisanog stanja sa stanjem registara imovine kako bi se izvršila tačna i potpuna prezentacija sredstva u GFI za 2022. godinu.	Menadžment nije uložio nikakav napor da obezbedi efektivne kontrole u oblasti imovine jer smo naišli na iste probleme.	Implementacija nije počela
7.	Imovina	Ministar mora uspostaviti efikasne kontrole u upravljanju i izveštavanju imovine u GFI i obezbediti preko relevantnih službenika da se imovina evidentira, klasifikuje i prikazuje u skladu sa svim procedurama koje zahtevaju važeći propisi o imovini. Dalje, u slučajevima kada se amortizacija od e-imovine ne primenjuje, ovo treba da se prikazuje u PFV.	I ove godine smo naišli na slabosti u upravljanju imovinom, međutim, u odnosu na prošlu godinu, postoji napredak od strane ministarstva.	Delimično implementirano
8.	Unutrašnja revizija	Ministar mora da preduzme mere i obezbedi da Komisija za reviziju funkcioniše u potpunosti pružajući podršku i pregled svih izveštaja od strane odeljenja JUR u okviru Ministarstva.	Komitet revizije je u potpunosti funkcionisao i pregledao izveštaje JUB.	Implementirano

*Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti provladava verzija na albanskom jeziku

Vlora Spanca, Generalna revizorka

Emine Fazliu, Pomoćnica generalne direktorke

Faruk Rrahmani, Direktor revizije

Alban Beka, Vođa tima

Veton Misiri, Član tima

Erëmira Bytyqi - Pllana, Član tima

Dodatak I: Pismo potvrde

REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA/REPUBLIC OF KOSOVO Qeveria e Kosovës / Vlada Kosova / Government of Kosovo Ministria e Financave / Ministarstvo za Finansije Ministry of Finance Arkiva - Arhiva - Archive			
Nr. i Org. Org. Jedin. Org. Unit:	01/400	Nr. Prot. Br. Prot. Prot. No.:	1027/2023
Nr. i faqeve Broj stranica No. pages:	8	Data Datum Date:	15.05.23
Dalesa PRISHTINE/A			

REPUBLIKA E KOSOVËS-REPUBLIKA KOSOVA-REPUBLIC OF KOSOVO ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE / NATIONAL AUDIT OFFICE			
TE PRANUAR DOREZUAR: NUM. PRILLEN DOSTAVLJEN: RECEIVED/SUBMITTED:			
Nr. i Org. Org. Jedin. Org. Unit:	Shif. klasif. Klasif. Kod Class. Code	Nr. Prot. Br. Prot. Prot. No.	Nr. i faqeve Br. Stranica No. Pages
03	47	708	9

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

*Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve – Ministarstvo za Finansije, Rada i Transfera –
Ministry of Finance, Labour and Transfers*

Prishtinë, 15 Maj 2023

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me gjetjet e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2022 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën e Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të **Ministrit së Financave, Punës dhe Transfereve** për vitin 2022 (në tekstin e mëtejshëm “Raporti”);
- pajtohem me gjetjet dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit;
- brenda 30 ditëve nga pranimi i raportit final, do t’ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për zbatimin e tyre.

Hekuran Murati

Ministër i Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR i drugih delova Izveštaja Revizije

Izveštaj revizora o finansijskim izveštajima¹ treba da sadrži jasnu izjavu mišljenja koja se odnosi na finansijske izveštaje, na osnovu zaključaka izvedenih iz dokaza dobijenih tokom revizije. Kada se revizija vrši i radi procene usaglašenosti sa drugim zakonima i propisima, revizori imaju dodatnu odgovornost da izveštavaju o usklađenosti sa vlastima². Ovo mišljenje treba odvojiti od mišljenja da li su finansijski izveštaji istiniti i realni, tj. mišljenje se može modifikovati u vezi sa pitanjem(-ima) usklađenosti, ali još uvek nisu modifikovana u odnosu na pouzdanost finansijskih izveštaja (ili obrnuto).

U cilju utvrđenja da li je mišljenje o finansijskim izveštajima modifikovano ili nije modifikovano, revizor treba da obezbedi da rezultati revizije uključuju otkriveni ne materijalni ili otvorene druge nepravilne izjave proširene ili jedan (ili više) moguće pretpostavljenom u slučaju ograničenja delokruga.

Pogrešno prikazivanje je razlika između prijavljenog iznosa, klasifikacije, prezentacije ili obelodanjivanja artikla finansijskog izveštaja i količine, klasifikacije, prezentacije ili obelodanjivanja koja zahteva da artikal bude u skladu sa primenljivim okvirom finansijskog izveštavanja. Pogrešna prikazivanja mogu nastati iz greške ili prevare.

(odlomak od MSVIR 200)

Forma mišljenja

Ne-modifikovano mišljenje

Formuliše se kada nisu pronađene pogrešne izjave ili neusklađenosti ili su pronađene pogrešne izjave ili neusklađenosti, jedna ili objedinjena, što nije jednaka sa ili ne premašuje nivo materijalnosti finansijskih izveštaja u celini ili pogrešnih prikazivanja i/ili odstupanja otkrivena u određenoj klasi transakcija nije jednaka ili premašuje nivo najnižeg materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija. Takođe se formuliše ako nema ograničenja obima ili kada ograničenje obima ne može dovesti do izbegavanja značajnih pogrešnih prikazivanja i / ili ne usklađivanja.

Ograničenje obima nastaje kada revizor nije u mogućnosti da prikupi dovoljno revizijskih dokaza da bi zaključio da finansijski izveštaji u celini su slobodni od materijalnog pogrešnog prikazivanja.

Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije** ukoliko se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Promene mišljenja u revizorskom izveštaju

Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja i/ili ne usklađenost, revizor treba da modifikuje mišljenje u izveštaju revizije.

Modifikovana mišljenja mogu biti:

- Kvalifikovano,
- Protivno, ili
- Odricanje od mišljenja

Kvalifikovano mišljenje

Formuliše se kada se otkriju pogrešna prikazivanja i / ili odstupanja, pojedinačni ili agregat koji je jednak ili premašuje nivo značajnosti finansijskih izveštaja u celini ili kada su pogrešna prikazivanja i / ili neslaganja otkrivena unutar date klase transakcija jednaka ili prevaziđe nivo niže značajnosti utvrđenog za tu klasu transakcija. Takođe je formulisan ako ne postoji ograničenje obima koje ne može dovesti do izbegavanja značajnih pogrešnih prikazivanja.

Protivno mišljenje

Formuliše se kada se otkriju pogrešna prikazivanja i / ili neusklađenosti, pojedinačna ili agregat, što premašuje nivo značajnosti finansijskih izveštaja u celini ili kada se pogrešno prikazivanje i / ili neusaglašenosti otkrivena u okviru određene klase transakcija daleko premašuju nivo nižeg materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija.

“Rasprostranjena” je termin koji se koristi u kontekstu grešaka i / ili neusklađenosti da bi se opisali efekti grešaka i / ili neusklađenosti na finansijske izveštaje ili potencijalni efekti grešaka i / ili neusklađenosti na finansijskim izveštajima, ako postoje takvi, koji nisu otkriveni zbog nemogućnosti pribavljanja dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza. Rasprostranjeni efekti u finansijskim izveštajima su oni koji su, po revizorovoj proceni:

- a) a) Ne ograniče se samo na elemente, račune ili određene stavke finansijskih izveštaja
- b) Ako se tako ograniče, predstavljati ili može predstavljati značajan deo finansijskih izveštaja; ili
- c) U vezi sa obelodanjivanjima, su od suštinskog značaja za razumevanje finansijskih izveštaja.

Odricanje od mišljenja

Formuliše se kada ograničenje obima, tj. nemogućnosti da obezbede dovoljne odgovarajuće revizorske dokaze, je materijalne ili raširene prirode.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov “Isticanje Pitanja” ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku u cilju shvatanja revizije, odgovornosti revizora ili revizorski izveštaj, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa

naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja..

Završne beleške

- ¹ Usklađenost sa vlastima – usklađenost sa svim relevantnim zakonima, pravilima, propisima, standardima i dobrim praksama u javnom sektoru
- ² Drugi izveštaji su uslov člana 8 Uredbe 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju
- ³ Kolektivno referisanih kao usklađenost sa vlastima
- ⁴ Pitanje A i Preporuka A – podrazumeva nova pitanja i preporuke
Pitanje B i Preporuka B – podrazumeva ponovljena pitanja i preporuke
Pitanje C i Preporuka C- podrazumeva delimično ponovljena pitanja i preporuke.
- ⁵ Završni Budžet – odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija
- ⁶ Finansijski izveštaji javnog sektora takođe uključuju izveštaj(e) o izvršenju budžeta
- ⁷ Usklađenost sa vlastima: usklađenost sa zakonima, propisima, standardima ili dobrim praksama.